

Regler angaaende Tjenestehuse. Med disse Bestemmelser er der ingen Forandring sket i Landstinget, naar jeg fraregner et Par enkelte Redaktionsændringer, som ikke have reel Betydning.

Jeg ser altsaa ikke bedre, end at det Resultat, der nu her foreligger ved Forhandlingerne med Landstinget, er af den Beskaffenhed, at vi kunne være godt tjente med at føre det ud i Livet. Det vil vel altid være vanskeligt at faa gennemført Forslag, som man ikke kan indvende noget imod, som man ikke kunde ønske at faa bedre, men det foreliggende Forslag er efter min Mening et godt Forslag, og jeg vil gentagende anbefale det til Vedtagelse af det høje Ting.

Zahle: Da den højtærede Landbrugsminister sidste Efteraar forelagde dette Forslag for Landstinget, maatte det naturlig vække megen Glæde hos dette Tings Flertal at se dette Forslag, som et Flertal her i Tinget har arbejdet for lige siden Tresserne, rykke op til at blive Regeringsforslag, og jeg mener at skyldte den højtærede Landbrugsminister Tak, ikke alene, fordi han har forelagt Forslaget som Regeringsforslag i Landstinget, men ogsaa fordi han paa en saa dygtig Maade har ført det igennem Landstinget, saa at det dog i alt væsentligt er reddet gennem den Skærsild, som man maatte vente, at det skulde gennemgaa der. Saadan som Lovforslaget nu foreligger, mener jeg ingenlunde, at det er fuldt ud tilfredsstillende. Der er en meget gammel vigtig Grundsatning i dansk Landboret, som jeg gerne havde set, at man havde vist Respekt under dette Lovforslags Behandling; det er den Grundsatning, at den Jord, som ikke ejes af Brugeren selv, skal gives i varig Besiddelse til den, som skal benytte den. Det er det, som ligger til Grund for hele vor gamle Fæstelovgivning, og det har ogsaa været en ledende Tanke tidligere i dette Lovforslag. Som allerede den højtærede Landbrugsminister gjorde opmærksom paa, har der i Forslaget staaet en Bestemmelse om, at saadanne Huse ikke maatte lejes paa et mindre Aaremaal end 12 Aar. Allerede da vi arbejdede her i Tinget for at bringe dette Lovforslag ud af Kampforslagenes Række, sluttedes der en Overenskomst, hvorved vi borttog den Bestemmelse om det lange Lejemaal paa 12 Aar; men saa blev der her sluttet en Overenskomst om, at man til Gengæld derfor skulde søge at bevare de Fæstehuse, som vi endnu havde, som saadanne,

saaledes at de ikke gik over til at kunne bortlejes med et halvt Aars Opsigelse. Nu har Landstinget ogsaa taget denne Bestemmelse ud, og dermed er hele denne Grundsatning om, at Jord skal gives i varig Besiddelse, tagen ud af dette Lovforslag. Dette beklager jeg i høj Grad, men jeg tror dog, at saadan som Omstændighederne foreligge, tør jeg anbefale, at vi tage dette Lovforslag uforandret, thi der er i dette Lovforslag andre Ting, som ere ganske utvivlsomme Forbedringer. Der er den store Grundsatning, at naar en Fæster eller Lejer har forbedret noget paa det Hus eller den Jordlod, som han har i Fæste eller Leje, kan han ved Fratrædelsen kræve Erstatning derfor, vel at mærke, for saa vidt som han bevislig har gjort Anmeldelse til Ejeren om, at han vil foretage det. Dette foreskrives i § 3. Disse Bestemmelser ere i alt væsentligt gennemførte, saaledes som det er krævet fra dette Tings Side. Endvidere er der fra Fæstelovgivningen angaaende Jordfæstere overført en Ret i § 8 for en Lejers Arving til at fortsætte Brugsforholdet, naar det afbrydes ved Dødsfald, indtil den 1ste April i det paafølgende Aar, for at Arvingen kan komme til at høste der, hvor Arveladeren har saaet. Jeg kender et Eksempel paa, at en Husmand, der som Svigersøn havde boet i Huset hos en gammel Lejehusmand, og som i de sidste 10 Aar, da hans Svigerfader var meget gammel og svag, havde været den, der i Virkeligheden havde drevet Huset og Lodden, og som baade havde pløjet Marken og nedlagt Saasæd i den, blev, da hans Svigerfader døde i Slutningen af Juli Maaned lige før Høst, sat ud af Huset, og Husets Ejer hostede paa Marken den Sæd, som den Mand, der blev sat ud af Huset, havde bearbejdet Jorden for og nedlagt Saasæden til. En saadan Uretfærdighed vil ikke mere kunne ske.

Derimod er der den Følge af, at vi ikke have faaet indført det lange Lejemaal, at en Ejer naturligvis, naar Lejeren kommer op og siger til ham: Jeg vil foretage den og den Forandring, kan svare ham: Det vil jeg ikke finde mig i; dersom du vil gøre det, siger jeg dig op. Der lød jo truende Røster oppe i Landstinget fra ikke mindre end to Godsejeres Side om, at naar dette Lovforslag blev gennemført, vilde Godsejerne bære sig saaledes ad. Jeg haaber nu alligevel, at det ikke skal gaa saa ilde, som der blev buldret op til fra disse to Taleres Side. Jeg haaber for det første, at de danske Godsejere ville